

Til lovforslag nr. L 130. Betænkning afgivet af Socialudvalget den 16. maj 2002

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om individuel boligstøtte

(Frit valg af leverandør af personlig og praktisk hjælp m.v.)

[af socialministeren (Henriette Kjær)]

Ændringsforslag

Der er af socialministeren stillet 11 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 28. februar 2002 og var til 1. behandling den 22. marts 2002. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Socialudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Lovforslaget er sendt i høring samtidig med fremsættelsen. Den 15. marts og den 11. april 2002 sendte socialministeren de indkomne høringssvar, og den 20. marts og den 2. april 2002 sendte ministeren kommentarer til høringssvarene til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Amtsrådsforeningen i Danmark,
Sammenslutningen af Ældreråd i Danmark,
De Samvirkende Invalideorganisationer,
Støtteforeningen Lampens Ånd og
Ældre Sagen.

Socialministeren har kommenteret henvendelserne over for udvalget.

Deputationer

Endvidere har Støtteforeningen Lampens Ånd mundtligt redegjort for sin holdning til lovforslaget over for udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 15 spørgsmål til socialministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (S, V, DF, KF og KRF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Socialdemokratiet støtter, at der arbejdes for friere valgmuligheder for de ældre i ældreplejen.

For Socialdemokratiet er det centralt, at sigtet med friere valgmuligheder mellem privat og offentlig leverandør af personlig og praktisk hjælp er at fremme kvaliteten af ældreplejen, og at de ældres brugertilfredshed generelt øges. I det lys er det helt afgørende, at ansvaret for ældreplejen fortsat forankres i den enkelte kommune af hensyn til forsyningsikkerheden, herunder fastholdelse af kvalitet og høj faglig kompetence hos plejepersonalet.

Socialdemokratiet støtter en udvidelse af personlig hjælper-ordningen, krav om erstatningshjælp ved afløsning af tildelt hjemmehjælp, indførelse af en mere fleksibel hjemmehjælp samt friere valg på tværs af kommunegrænser til pleje- og ældreboliger.

Socialdemokratiet udtrykker sin skepsis over for, at lovforslaget forpligter alle kommuner til at indføre frit leverandørvalg i hjemmehjælpen og på den måde griber voldsomt ind i det kommunale selvstyre. Det tilsidesætter den enkelte kommunes muligheder for at tilrettelægge ældreplejen efter de ældres behov lokalt. Det kan føre til manglende helhedsorientering og koordination i den enkelte kommunes samlede indsats i ældreplejen samt mere unødvendigt bureaukrati, hvis for mange private leverandører får adgang til ældreplejen. I værste fald på bekostning af tiden og ressourcerne til direkte pleje og omsorg, der ellers skulle komme den ældre til gode.

Det er samtidig nødvendigt, at kommunerne får den nødvendige tid til at tilrettelægge iværksættelsen af friere valgmuligheder i ældreplejen. Endelig vil det være hensigtsmæssigt, at kommunerne kan benytte deres store viden og kompetence på tværs af kommunegrænserne til også at kunne deltage som leverandør af ældreplejen i andre kommuner. Private leverandører og kommunerne skal have lige konkurrencebetingelser. Mere kommunalt samarbejde i ældreplejen på tværs af kommunegrænser vil især være til gavn for mindre kommuner – og i sidste ende de ældre.

Ved drøftelserne med socialministeren har Socialdemokratiet lagt vægt på, at lovforslaget suppleres med ændringsforslag, der imødekommer Socialdemokratiets betænkeligheder. Med socialministerens ændringsforslag sker dette delvist: Der indføres en begrænsning af antallet af private leverandører til 2-5 private leverandører, der kan udføre personlig og praktisk hjælp i den enkelte kommune. Endvidere udsættes ikrafttrædelsesdatoen for kommunernes pligt til at indføre frit valg i hjemmeplejen fra den 1. juli 2002 til den 1. januar 2003 af hensyn til en hensigtsmæssig iværksættelse af friere valg i hjemmeplejen. Samtidig indføres en generel pligt til revision af loven i efteråret 2004, så det vil være muligt at tilrette lovgivningen efter de foreløbige erfaringer og eventuelle problemer. I den forbindelse vil det være naturligt at vurdere behovet for at

udvide kommunernes ret til at udføre ældrepleje på tværs af kommunegrænser enten som leverandør eller via udvidede kommunale samarbejder.

Med disse bemærkninger støtter Socialdemokratiet lovforslaget.

Dansk Folkeparti mener, at lovforslaget skaber bedre rammer for en ældrepolitisk indsats. Det er positivt, at hjemmehjælpsmodtagere nu får mulighed for selv at vælge, hvilke personer der skal udføre de visiterede ydelser. Der er lagt op til en langt større fleksibilitet, så hjemmehjælpsmodtagernes individuelle ønsker og behov kommer i første række.

Ældre får ligeledes mulighed for frit at kunne vælge en ældre- eller plejebolig på tværs af kommunegrænserne, og det er et stort fremskridt, at ægtefæller og samlevende par kan blive boende sammen, når den ene bliver visiteret til et plejehjem eller en plejebolig.

Det er Dansk Folkepartis opfattelse, at dette lovforslag giver ældre mennesker langt større indflydelse på egen dagligdag og dermed en bedre livskvalitet.

Et *mindretal* i udvalget (SF, RV og EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, men vil stemme for de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Det Radikale Venstre mener, det er vigtigt, at kommunerne tager ansvar som myndighed og ikke blander myndigheds- og udføreropgaver sammen.

Det Radikale Venstre finder det afgørende, at kommunerne foretager en politisk definition af mål, indhold og kvalitetsstandarder for ældreplejen i kommunerne, hvorefter der budgetteres i overensstemmelse med disse politisk fastlagte mål. Denne procedure er allerede eksisterende lov, og Det Radikale Venstre finder derfor ikke grund til at støtte den del af lovforslaget, der gentager eksisterende lov.

Borgerne har allerede ret til de ydelser, som de er visiteret til. Således står det i bemærkningerne til lovforslaget, side 8: »Kommunalbestyrelsen har efter den gældende lovgivning en klar forpligtelse til at sørge for tilbud om personlig og praktisk hjælp til personer, som ikke kan klare sig selv. Det er de kommunale myndigheder, der har ansvaret for at vurdere den enkeltes behov for hjælp og for at træffe afgørelse om, hvilke

opgaver den enkelte kan få løst svarende til behovet. ... Når afgørelsen er truffet, har borgeren et retskrav på at få den hjælp, der er truffet afgørelse om.«

Det Radikale Venstre støtter borgernes retskrav på hjælp, som de er visiteret til. Da det allerede er eksisterende lov, finder Det Radikale Venstre ikke behov for at støtte den del af forslaget, der gentager eksisterende lov.

Det eneste nye i L 130 er, at kommunerne skal give borgerne et frit valg mellem flere leverandører enten via adgang for private eller via udbud/udlicitering. At regeringen ønsker, at kommunerne skal sikre adgang for private leverandører, i stedet for at kommunen kan vælge at give adgang for private leverandører, er Det Radikale Venstres hovedargument for ikke at kunne støtte lovforslaget. Det Radikale Venstre mener, det kan være en idé for kommunalbestyrelserne at give adgang for private leverandører, reorganisere deres ældrepleje osv., men det er kommunalbestyrelsernes eget ansvar at træffe den beslutning. Det kommunale selvstyre har selvstændigheden og forpligtelsen til at sørge for, at kommunens ældrepleje lever op til den kvalitetsstandard, som man selv har sat.

Det Radikale Venstre forventer, at ministeren følger op på den eksisterende lovgivning, således at kommunerne fastholdes på at definere politiske standarder for ældreplejen. Det vil være grobund for lokale diskussioner om kvalitetsstandarder og mål i ældreplejen samt deres konkrete udførelse i forhold til den politisk fastlagte kvalitetsstandard.

I stedet for det af regeringen foreslåede sæt af klageadgange, opfølgninger, rapporter m.v. afstedkommet af regeringens ønske om, at kommunen skal sikre udbud af private leverandører, ønsker Det Radikale Venstre en generel reform af det kommunale tilsyn.

Det er Enhedslistens opfattelse, at det virker fuldstændig tåbeligt, at ½ mia. kr. ekstra på ældreområdet skal bruges til administration og profit. Pengene var meget bedre givet ud til bedre service til de ældre, bedre ansættelsesforhold og bedre uddannelses- og efteruddannelsesmuligheder. At pålægge kommunerne at indgå aftaler med et hvilket som helst firma, der lover at kunne leve op til de kommunale kvalitetsstandarder, er et meget vidtgående indgreb i det kommunale selvstyre. I stedet for at koncentrere sig om at til-

rettelægge servicen til borgerne bedst muligt skal kommunerne nu bruge uanede ressourcer på at tjekke firmaers tilbud, udarbejde informationsmateriale og kontrollere, at hjælpemodtagerne faktisk får leveret den hjælp, de er visiteret til.

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Simut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *socialministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til titlen

1) Efter ordene »lov om retssikkerhed og administration på det sociale område« indsættes: », lov om hjemmeservice«.

[Konsekvens af ændringsforslag nr. 10]

Til § 1

2) I den under *nr. 2* foreslåede affattelse af § 73 a indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Kommunen sørger for tilbud om hjælp til at vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder til personer, som på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov herfor.«

[Visiterede træningsydelse samles i én bestemmelse]

3) Det under *nr. 4* foreslåede § 75, *stk. 3*, affattes således:

»Stk. 3. Tilbud efter § 73 a gives efter en konkret, individuel vurdering af træningsbehovet. Genoptræningstilbud efter § 73 a, *stk. 1*, gives med henblik på så vidt muligt at bringe personen op på det funktionsniveau, som den pågældende havde inden sygdommen. Tilbud efter § 73 a, *stk. 2*, gives til personer, som har brug for en individuel træningsindsats med henblik på at kunne vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder.«

[Konsekvensrettelse, jf. *nr. 2*]

4) I det under *nr. 4* foreslåede § 75 c, *stk. 4*, indsættes efter 3. pkt. som nyt punktum:

»Når informationsmaterialet i forbindelse med indgåelse eller opsigelse af kontrakter med leverandører, jf. *stk. 2*, udarbejdes eller revideres, skal personer, der modtager hjælp efter § 71, have det nye informationsmateriale udleveret.«

[Præcisering af, at alle hjemmehjælpsmodtagere løbende skal informeres om valgmuligheder]

5) I *nr. 4* indsættes efter den foreslåede § 75 d som ny paragraf:

§ »§ 01. Den kommunale myndighed kan fravige bestemmelserne i § 75 c, *stk. 1-5*, jf. *stk. 7*, og § 75 d, hvis kommunalbestyrelsen på anden måde, under hensyntagen til de konkurrencereliggende regler, sikrer valgfrihed mellem forskellige leverandører af hjælp efter § 71. Socialministeren fastsætter nærmere regler herom.«

[Adgang til at fravige leverandørkrav – hjemmel til socialministeren]

6) I det under *nr. 10* foreslåede § 128 a, *stk. 1*, indsættes efter »den tidligere opholdskommune« ordene: », jf. § 9 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.«

[Korrektion]

7) I den under *nr. 10* foreslåede § 128 a udgår *stk. 2*.

[Foreslåede ændringer i regler om mellemkommunal refusion udgår]

8) Efter *nr. 11* indsættes som nyt nummer: »01. Efter § 149 indsættes som ny paragraf:

»§ 150. Forslag til revision af §§ 71, 73 a, 75-75 d, 01, 75 e og 75 g fremsættes for Folketinget i første halvdel af folketingsåret 2004-05.««

[Revisionsbestemmelse]

Til § 2

9) Den under *nr. 1* foreslåede affattelse af § 9 a, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2*. Opholdskommunen har ret til refusion efter *stk. 1*, jf. § 128 a i lov om social service, når en person er flyttet til et tilsvarende tilbud i en anden kommune eller amtskommune efter følgende bestemmelser:

- 1) § 92, *stk. 3*, i lov om social service,
- 2) § 58 a i lov om almene boliger samt støttede private andelsboliger m.v. eller

3) § 140 i lov om social service.«

[Præcisering af regler om mellemkommunal refusion]

Ny paragraf

10) Efter § 3 indsættes som ny paragraf:

»§ 01

I lov om hjemmeservice, jf. lovbekendtgørelse *nr. 158* af 1. marts 2000, som ændret ved lov *nr. 120* af 18. marts 2002, foretages følgende ændring:

1. § 8, *stk. 4*, ophæves.«

[Præcisering af regler for statslig refusion ved hjemmeserviceydelse]

Til § 4

11) § 4 affattes således:

»§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2002. §§ 75 c, 75 d og 01 i lov om social service, jf. denne lovs § 1, *nr. 4*, træder dog først i kraft den 1. januar 2003. Kommunalbestyrelsen i den enkelte kommune kan beslutte, at bestemmelserne nævnt i 2. pkt. skal have virkning fra et tidligere tidspunkt end den 1. januar 2003.

Stk. 2. En kommunalbestyrelse, der senest dagen efter denne lovs bekendtgørelse i Lovtidende har indgået kontrakt med en privat leverandør om hel eller delvis levering af personlig og praktisk hjælp efter § 71 i lov om social service, kan, for så vidt angår de ydelser, der er omfattet af kontrakten, fravige bestemmelserne i § 75 c, *stk. 1-5*, jf. *stk. 7*, i lov om social service, jf. denne lovs § 1, *nr. 4*, indtil kontraktperiodens udløb, dog senest indtil den 1. juli 2004.«

[Ny ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelse]

Bemærkninger

Til *nr. 1*

Ændringen i titlen er en konsekvensrettelse som følge af ændringsforslag *nr. 10*.

Til *nr. 2* og 3

Der er under lovforslagets behandling blevet rejst spørgsmål om, hvorvidt de kommunale myndigheder også efter de foreslåede redaktionelle ændringer vil kunne tilbyde vedligeholdelse

sestræning med hjemmel i servicelovens kapitel 14.

Det har ikke været hensigten med lovforslaget at slække på de kommunale myndigheders forpligtelse til at tilbyde hjælp til vedligeholdelse af fysiske og psykiske færdigheder. Med lovforslaget har regeringen alene ønsket at indskærpe, at vedligeholdelsen af færdighederne i videst muligt omfang bør tilbydes som en integreret del af tilbuddene om personlig og praktisk hjælp, idet vedligeholdelse af daglige færdigheder bedst kan ske ved, at brugerne inddrages i den personlige pleje og i løsningen af de praktiske opgaver i hjemmet.

Særskilte tilbud om vedligeholdelsestræning bør ikke gives efter »hjemmehjælpsbestemmelsen« i § 71. Det foreslås i stedet, at kommunernes forpligtelser til at tilbyde træningstilbud samles i én bestemmelse. Hermed vil der også skabes fælles rammer for tilbud om og behandling af enkeltsager om træning, uanset om formålet er genoptræning eller vedligeholdelse af færdigheder.

For at tydeliggøre, at de kommunale myndigheder også fremover vil kunne tilbyde en særlig træningsindsats til enkeltpersoner med henblik på at vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder, foreslås dette tydeliggjort i servicelovens § 73 a.

Til nr. 4

Kommunalbestyrelsen skal, jf. forslaget til affattelse af servicelovens § 75 c, stk. 4, 2. pkt., i samarbejde med den eller de godkendte leverandører udarbejde informationsmateriale om leverandørerne. Informationsmaterialet skal dels indeholde en grundig præsentation af de enkelte leverandører, dels generelle oplysninger om mulighederne for at vælge.

Med den foreslåede ændring præciseres det, at informationsmaterialet skal opdateres, når en kommunalbestyrelse har indgået kontrakt med en ny leverandør, eller når indgåede kontrakter ændres eller opsiges. Herefter skal alle personer, der ved/fra lovændringens ikrafttrædelse er tilkendt hjælp efter § 71, orienteres om den nye/ændrede valgmulighed. Den samme informationspligt gælder i de situationer, hvor en kontrakt med en leverandør opsiges, eller hvor kontrakten udløber uden at blive fornyet.

Samtidig præciseres det, at informationsmaterialet skal udleveres til alle de personer, der er omfattet af det frie valg. Alle modtagere af de ydelser, der er omfattet af valgmuligheden, skal orienteres om den nye eller udvidede valgmulighed. I de tilfælde, hvor kontrakten med leverandøren kun omfatter visse ydelsestyper som for eksempel praktisk hjælp eller madservice eller kun gælder i visse distrikter i kommunen, kan kommunalbestyrelsen vælge kun at udlevere informationsmaterialet til modtagere af de omfattede ydelser.

Til nr. 5

Formålet med den foreslåede bemyndigelses- og undtagelsesbestemmelse er at give en kommunalbestyrelse, der har et ønske herom, mulighed for at begrænse antallet af godkendte leverandører og dermed fravige bestemmelserne i § 71 c, stk. 1-5, og § 75 d. Det foreslås, at socialministeren fastsætter nærmere regler om betingelserne for at fravige hovedreglen om frit leverandørvalg.

Ønsket om at begrænse antallet af leverandører skal ikke kunne medføre, at det frie valg tilsidesættes. Begrænsningen skal derfor ske på en måde, der sikrer en vis valgfrihed for borgerne, ligesom begrænsningen af antallet af leverandører skal ske på et objektivt, ikkekonkurrenceforvridende grundlag.

En kommunalbestyrelse, der ønsker at benytte undtagelsesbestemmelsen, skal derfor tilgodese tre hensyn: valgfrihed, lige konkurrence og begrænsning af antallet af leverandører. I praksis vil disse tre hensyn kunne kombineres ved, at løsningen af opgaverne bringes i udbud. Det skal af udbudsmaterialet fremgå, at der vil blive indgået kontrakt med to til fem leverandører. Kommunalbestyrelsen vil, ligesom efter hovedbestemmelsen i § 75 c, kunne vælge at opdele kommunen i forskellige distrikter og vil således kunne gennemføre en udbudsforretning for et eller flere distrikter på baggrund af denne opdeling. Hovedreglen om fri adgang for alle kvalificerede leverandører vil gælde i de distrikter, hvor der ikke gennemføres en udbudsforretning.

Uanset om kommunalbestyrelsen vælger at skabe valgfrihed via hovedbestemmelsen eller via en udbudsforretning, er det nødvendigt at opføre de kvalitetskrav, der skal stilles til leverandørerne. Kvalitetskravene skal tjene som grund-

lag for leverandørernes ansøgninger om godkendelse efter hovedreglen eller som grundlag for afgivelse af tilbud i en udbudsforretning efter undtagelsesbestemmelsen. Samtidig skal kvalitetskravene danne grundlag for kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt en leverandør er kvalificeret, så der i givet fald kan indgås kontrakt. Det er derfor vigtigt, at kravene er realistiske, konkrete og udtømmende. Da de ydelser, der tildeles efter § 71, er meget forskelligartede, vil kommunalbestyrelsen skulle fastsætte og offentliggøre forskellige kvalitetskrav for de forskellige ydelsestyper. Som minimum skal der opgøres særskilte kvalitetskrav for den personlige pleje, for madordningen og for den øvrige praktiske hjælp (rengøring m.v.). Socialministeren fastsætter, jf. § 75 c, stk. 7, i en kommende bekendtgørelse regler for opgørelse, offentliggørelse m.v. af de kommunale kvalitets- og priskrav. For at sikre, at såvel borgerne som leverandørerne har let adgang til de offentliggjorte (pris- og) kvalitetskrav, og for at lette adgangen til løbende at følge implementeringen af lovgivningen, jf. nedenfor, vil der i bekendtgørelsen blandt andet blive stillet krav om offentliggørelse via en internetbaseret løsning i Socialministeriets regi.

Kvalitetskravene skal gælde for alle leverandører af ydelser efter § 71, og der må ikke være forskel på de krav, kommunalbestyrelsen stiller til den kommunale og de private leverandører. Kvalitetskravene skal udarbejdes i overensstemmelse med og på grundlag af den kvalitetsstandard, kommunalbestyrelsen har fastsat for området. Ligesom i dag har kommunalbestyrelsen som kommunal myndighed ansvaret for, at alle afgørelser om hjælp effektueres fuldt ud. Der skal på den baggrund stilles kvalitetskrav til leverandørernes (døgn-)beredskab, så det sikres, at den kommunale myndighed – via kravene til leverandørerne – kan leve op til sit ansvar.

Kommunalbestyrelsen skal stille krav til leverandørerne, dels i forhold til ydelsernes kvalitet, dels til personalets kompetencer, afhængigt af arbejdsopgaverne og modtagernes forhold. F.eks. kan der stilles krav om eller mål for personalets uddannelse, arbejdsmiljø, værdibaseret ledelse, ledelseskompetence og brugertilfredshed.

De ovenfor nævnte forskelle i ydelsestyperne afspejler sig også i de krav om valgfrihed, kommunalbestyrelsen skal opfylde som forudsæt-

ning for at kunne bringe udbudsredskabet i anvendelse. Hvis den personlige pleje eller den praktiske hjælp bringes i udbud, skal der via udbuddet skabes valgfrihed mellem to til fem leverandører. Udbud af madordningen skal resultere i minimum fem leverandører, og det bør tilstræbes, at der for så vidt angår madordningen gives adgang for flest mulige konkurrencedygtige leverandører. Hvis kommunalbestyrelsen vælger at gennemføre flere udbudsforretninger, baseret på en distriktsopdeling af kommunen, vil der skulle være valgmuligheder i overensstemmelse med ovenstående i alle de distrikter, der har været i udbud. Hvis den kommunale myndighed ønsker at bringe plejeopgaverne i udbud, vil det endvidere være en forudsætning, at også leverancen af de kommunale serviceydelser i plejehjem og lignende boligenheder indgår i udbuddet.

Valgfriheden skal gælde alle ydelser efter § 71. Hvis kommunalbestyrelsen alene ønsker at bringe nogle af opgaverne i udbud – eksempelvis udførelsen af den praktiske hjælp – vil de øvrige ydelser være omfattet af hovedbestemmelsen i § 75 c. Hovedbestemmelsen gælder ligeledes, hvis den ønskede valgfrihed ikke kan skabes som resultat af udbuddet, eksempelvis hvis kun én leverandør byder ind på opgaverne.

De kontrakter, der indgås efter undtagelsesbestemmelsen, skal løbe i en tidsbegrænset periode på ikke over 2 år, hvorefter andre leverandører igen skal have adgang til at søge om godkendelse efter hovedbestemmelsen i § 71 c eller til at afgive tilbud i en udbudsforretning i overensstemmelse med retningslinjerne i undtagelsesbestemmelsen.

Muligheden for at fravige hovedbestemmelsen ændrer ikke på kommunalbestyrelsens forpligtelse til at udarbejde, revidere og udlevere informationsmateriale om den eller de leverandører, som kommunalbestyrelsen har indgået kontrakt med.

Til nr. 6

Ændringsforslaget skal præcisere, at betingelsen i retssikkerhedslovens § 9 a, hvorefter den tidligere kommune eller anden offentlig myndighed skal have medvirket til flytningen, for at der kan ske refusion af udgifterne fra fraflytnings- til tilflytningskommunen, også gælder her.

Til nr. 7

Ændringsforslaget medfører, at der ikke fastsættes et maksimum for fraflytningskommunens betaling til tilflytningskommunen, når en borger har benyttet sin ret til at flytte til en ældre- eller plejebolig m.v. i en anden kommune. Det foreslås i stedet, at de nuværende regler for mellemkommunal refusion i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område fortsat skal gælde på området.

Der skal efter aftale med de kommunale parter iværksættes et fælles udredningsarbejde, som skal munde ud i et forslag til nye mellemkommunale betalingsregler. De nærmere vilkår for udredningsarbejdet aftales med de kommunale parter i forbindelse med de økonomiske forhandlinger for 2003. Det forventes, at det inden for et år er afklaret, hvordan forslag til de fremtidige mellemkommunale betalingsregler skal udformes.

Til nr. 8

Der foreslås indarbejdet en revisionsbestemmelse, hvorefter socialministeren pålægges at fremsætte forslag til revision af § 71 og §§ 73 a-75 h i første halvdel af folketingsåret 2004-05, det vil sige inden den 1. januar 2005.

Baggrunden er, at der med lovforslaget lægges op til store omlægninger i den kommunale ældrepleje. De overordnede målsætninger er klare: Der skal skabes valgfrihed for borgerne, private leverandører skal have adgang til at tilbyde deres ydelser til hjemmehjælpsmodtagerne, og der skal skabes øget sikkerhed for, at borgerne får den hjælp, de har krav på. Det er en fælles forudsætning for, at disse tre overordnede målsætninger kan nås, at der i alle landets kommuner sættes fokus på den kommunale organisation. Derfor er det også en direkte konsekvens af lovforslaget, at de kommunale beslutningstagere fremover vil skulle yde en målrettet indsats for klart at adskille de funktioner, de har i medfør af deres myndighedsansvar, og de funktioner, de (eventuelt) har i forhold til driften af den kommunale leverandørvirksomhed.

Adskillelsen af myndigheds- og leverandøropgaverne er essentiel af flere grunde. For det første fordi det dermed tydeliggøres over for både borgere og kommunalpolitikere, at kommunalpolitikernes primære opgave og fornemmeste pligt er at varetage myndighedsopgaverne i for-

hold til borgerne i kommunen. For det andet fordi adskillelsen skaber større gennemsigtighed både om borgernes rettigheder og om de politiske prioriteringer, der er foretaget. Og endelig for det tredje fordi der dermed skabes en klar ansvarsfordeling mellem myndighed og leverandør.

Det er helt centralt, at der skal gives klare udmeldinger om de politiske beslutninger, kommunalbestyrelsen træffer. Et vigtigt redskab til dette er de kommunale kvalitetsstandarder, alle kommunalbestyrelser er forpligtet til at udfærdige og revidere mindst én gang om året. Med kvalitetsstandarderne sættes målene for indsatsen i alle led af ældreplejen – hvilke ydelser tilbydes der, hvilke kriterier lægges til grund, når der træffes afgørelser, hvilke værdier – herunder ledelsesmæssige værdier – skal ligge til grund for udførelsen af hjælpen, og hvordan sikres det, at hjælpen udføres i overensstemmelse med afgørelsen?

Der skal således gå en klar linje direkte fra de politiske beslutninger, der træffes i kommunalbestyrelsen, til de konkrete ydelser, der leveres i den enkelte borgers hjem. Det skal ikke kun være kommunalbestyrelsen, administrationen og leverandørerne, der har indsigt i de fastsatte mål og retningslinjer. Borgerne har også krav på denne information. Derfor skal kvalitetsstandarderne udformes på en sådan måde, at borgerne dels på et kvalificeret grundlag kan tage stilling til de politiske beslutninger, der træffes i kommunen, dels kan vurdere, om der er sammenhæng mellem de politiske beslutninger og den daglige udførelse af opgaverne i forhold til de ældre. Dermed kommer kvalitetsstandarderne også til at danne grundlaget for en løbende debat mellem borgerne og kommunalpolitikere om mål og prioriteringer.

Der er ikke noget nyt i, at kommunalbestyrelsernes primære opgave er at varetage myndighedsopgaverne i forhold til borgerne, herunder at løfte ansvaret for, at der træffes afgørelser i overensstemmelse med politiske beslutninger, og at sørge for, at borgerne fuldt ud får ydelserne i henhold til afgørelserne. I forhold til ældreområdet har det altid være kommunalbestyrelsens pligt og ansvar at fastsætte serviceniveauet og værdigrundlaget for ældreplejen og at foretage de økonomiske prioriteringer, der er nødvendige for at sikre, at der er tilstrækkeligt med ressour-

cer til, at leverandørerne kan levere ydelser i overensstemmelse hermed.

Desværre er kommunalbestyrelsernes opmærksomhed om myndighedsrollen blevet sløret. Dette har resulteret i problemer på flere niveauer: Dels forekommer det, at de kommunale beslutningstagere ikke har skabt den nødvendige sammenhæng mellem serviceniveau og ressourcer; dels har der være eksempler på, at de kommunale beslutningstagere, når der på den baggrund opstår problemer, har valgt at tackle disse problemer ved at lægge pres på medarbejderne (og dermed indirekte på brugerne) i stedet for at tage de nødvendige politiske beslutninger om justeringer af serviceniveau og/eller ressourcer. Endelig har sammenblandingen af myndigheds- og leverandørrollerne resulteret i en udbredt uklarhed om ressourceanvendelsen i ældreplejen.

Det er for regeringen og partierne bag det samlede lovforslag ganske afgørende, at disse problemer – som i høj grad er mærkbare for borgerne, der modtager ydelserne – nu bliver løst, når kommunalbestyrelserne som følge af lovforslaget pålægges at skille leverandørvirksomheden ud som en særlig enhed i den kommunale organisation.

Derfor vil det være af stor vigtighed, at der løbende følges op på alle elementer i lovforslaget. Der skal naturligvis følges op på, hvordan det går med det frie valg: Lever kommunalbestyrelserne op til kravene om at opføre kvalitets- og priskrav til leverandørerne, viser leverandørerne interesse for at komme ind på markedet, skaber valgmulighederne større brugertilfredshed etc?

Men det er lige så vigtigt, at der følges op på, hvordan kommunalbestyrelserne tackler forpligtelsen til at adskille myndigheds- og leverandøropgaverne, og på, hvordan dette påvirker tilrettelæggelsen af og opfølgningen på indsatsen over for de ældre.

Derfor foreslås alle disse elementer at blive en del af Socialministeriets opfølgingsarbejde, der skal danne grundlaget for forslaget om en eventuel revision af reglerne om personlig og praktisk hjælp m.v.

Til nr. 9

Der er tale om en teknisk konsekvensændring i reglerne om mellemkommunal refusion, idet

det præciseres, at personer ved tilbud om ophold i plejehjem og beskyttede boliger efter § 140 i lov om social service har ret til at flytte til en anden kommune efter samme betingelser som ved de øvrige tilbud nævnt i bestemmelsen. Socialministeren vil fastsætte regler for frit valg af amtskommunale botilbud efter § 92 i lov om social service samt tilbud om ophold i plejehjem og beskyttede boliger efter § 140 i lov om social service, der svarer til forslagene i økonomi- og erhvervsministerens lovforslag nr. L 119 vedrørende ældreboliger og plejeboliger efter lov om almene boliger m.v.

Til nr. 10

Det foreslås, at der i forbindelse med de foreslåede ændringer i lov om social service samtidig sker en justering i lov om hjemmeservice med henblik på at tydeliggøre, at det alene er forbrugeres køb af hjemmeserviceydelser, der er berettiget til statstilskud efter hjemmeserviceordningen. Efter hjemmeserviceovens § 2, stk. 1, kan der ydes bidrag til forbrugeres køb af hjemmeservice, som en virksomhed efter lovens § 2 udfører for husstanden. Bidrag kan alene ydes til husstandens køb af hjemmeservice til privatforbrug.

Inden for det kommunale område kan kommunerne vælge at overlade udførelsen af f.eks. hjælp efter servicelovens § 71 (personlig og praktisk hjælp) til et privat firma, herunder et hjemmeservicefirma. I forbindelse med sociallovsreformen blev der i lov om hjemmeservice § 8, stk. 4, indsat en bestemmelse, hvor det fastslås, at der ikke kan ydes tilskud efter hjemmeserviceordningen til arbejde, der udføres som led i kommunale tilbud efter kapitel 14 i lov om social service. Kommunerne skal ikke kunne få statstilskud til opgaver, som kommunen ellers selv er forpligtet til at finansiere.

I forbindelse med indførelsen af homebanking i hjemmeserviceordningen i foråret 2002 er Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, som administrerer hjemmeserviceordningen, stødt på en række tilfælde, hvor det er kommet frem, at kommunerne i forbindelse med køb af ydelser fra et hjemmeservicefirma påfører den pågældende borgers cpr-nummer ved betalingen, hvilket gør, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen ikke kan se, at betalingen reelt stammer fra en kommune. Som følge heraf er der uberettiget blevet udbetalt

statstilskud til opgaver, som kommunerne selv skal finansiere. Efter Erhvervs- og Selskabsstyrelsens opfattelse må kommunernes fremgangsmåde anses for misbrug af hjemmeserviceordningen eventuelt som følge af en fejlagtig fortolkning af § 8, stk. 4, idet kommunerne slutter modsætningsvist fra bestemmelsen. En fortolkning, der medfører, at der kan ydes tilskud til arbejde, der udføres som led i kommunale tilbud efter alle andre bestemmelser, end de der er nævnt i servicelovens kapitel 14, har aldrig været intentionen med den nugældende formulering i hjemmeserviceoven.

Med indførelsen af frit valg af privat eller kommunal leverandør af hjemmehjælp i alle landets kommuner forventes kommunernes kontakt til hjemmeservicevirksomheder at blive større, idet der bliver en øget mulighed for, at virksomhederne kan udføre hjemmehjælpsopgaver (primært praktisk hjælp) for kommunerne.

Med henblik på at udelukke enhver tvivl om, hvorvidt staten yder tilskud til kommuners køb af hjemmeserviceydelser, foreslås § 8, stk. 4 i lov om hjemmeservice ophævet. Herefter bliver det helt klart, at staten alene yder tilskud til forbrugerens køb af hjemmeservice, som det fremgår af lovens § 2, stk. 1, og det bliver tydeligt for kommunerne, at det ikke er lovligt at bruge hjemmeserviceordningen som led i kommunernes forpligtelser over for borgerne i henhold til den sociale lovgivning. Samtidig understreges det også, at der ikke retmæssigt kan købes hjemmeservice med statstilskud, når en kommune udbetaler tilskud til hjælp efter servicelovens §§ 71 og 72, som borgeren selv antager, jf. servicelovens § 76, stk. 1.

De praktiske muligheder for misbrug af hjemmeserviceordningen ved indførelsen af frit valg på hjemmehjælpsområdet begrænses i øvrigt af, at betalingen for personlig eller praktisk hjælp – som hidtil – sker direkte fra kommunen til den private leverandør af hjemmehjælpen. I forbindelse med udmøntningen af bemyndigelsesbestemmelsen i den foreslåede § 75 c, stk. 7, i lovforslagets § 1, nr. 4, vil det blive præciseret, at myndigheden skal betale direkte til leverandøren, således at spørgsmålet om myndighedens betaling til leverandøren for udførelse af hjælp ikke involverer hjemmehjælpsmodtageren, jf. dog servicelovens § 76, stk. 1 og 2.

Til nr. 11

Både kommunernes og leverandørernes repræsentanter har påpeget, at det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt ikke giver tilstrækkelig tid til at implementere de nødvendige ændringer i relation til indførelse af frit valg af leverandører. For at give kommunalbestyrelsen bedre tid til at indrette den kommunale organisation og administration således, at kommunalbestyrelsen kan leve op til bestemmelserne i §§ 75 c-e foreslås det derfor, at disse bestemmelser først træder i kraft den 1. januar 2003. De private leverandører får dermed også bedre tid til at indrette sig efter de nye muligheder i lovgivningen.

Af hensyn til de kommunalbestyrelser, der allerede er klar til at iværksætte de foreslåede ændringer, foreslås det at give mulighed for, at den enkelte kommunalbestyrelse kan beslutte, at bestemmelserne skal have virkning fra et tidligere, fastsat tidspunkt i perioden fra den 1. juli 2002 til den 1. januar 2003. I forhold til lovforslagets øvrige elementer (erstatningshjælp, fleksibel hjemmehjælp, friere boligvalg m.v.) fastholdes det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt til den 1. juli 2002.

I nogle kommuner har kommunalbestyrelsen valgt – eventuelt efter udbud – at lade en enkelt privat leverandør helt eller delvis overtage løsningen af opgaverne i hjemmeplejen. Hermed har kommunalbestyrelsen sikret den pris- og kvalitetsmæssigt mest effektive løsning af opgaverne, men på en måde, der ikke giver brugerne valgfrihed. Indgåede kontrakter med private leverandører skal respekteres, men det er ikke på længere sigt tilstrækkeligt, at der alene er én leverandør i hjemmeplejen. Da det frie leverandørvalg er en væsentlig målsætning, er det vigtigt, at der hurtigst muligt gives adgang for alle kvalificerede leverandører til at tilbyde deres ydelser til modtagerne af personlig og praktisk hjælp i alle kommuner.

Derfor foreslås det, at der i lovforslaget indføres en overgangsbestemmelse, der pålægger disse kommuner senest den 1. juli 2004 at omlægge ældreplejen, så der skabes valgfrihed for borgerne for så vidt angår leverandør. Valgfriheden kan enten sikres ved at følge hovedbestemmelsen i § 75 c eller ved at lave et fornyet udbud i overensstemmelse med reglerne, der fastsættes efter undtagelsesbestemmelsen i § 75 e.

Adgangen til at anvende overgangsbestemmelsen gælder alene for de dele af hjemmeplejen, der er omfattet af de indgåede kontrakter med private leverandører. Hvis en kommunalbestyrelse har fastholdt den kommunale leverandør som eneleverandør, eksempelvis i visse distrikter eller i forbindelse med varetagelsen af den personlige pleje, vil de kommunale myndigheder skulle følge hovedbestemmelsen i servicelo-

vens § 71 c eller undtagelsesbestemmelsen, jf. § 75 e, for at sikre frit leverandørvalg på disse områder.

Overgangsbestemmelsen kan alene bruges i forbindelse med kontrakter, som kommunalbestyrelsen har indgået med private leverandører senest dagen efter bekendtgørelsen af denne lov i lovtidende.

Else Winther Andersen (V) Eva Kjer Hansen (V) Flemming Oppfeldt (V) Troels Lund Poulsen (V)

Aase D. Madsen (DF) Pia Kristensen (DF) Charlotte Dyremose (KF) nfm.

Helge Adam Møller (KF) Tove Videbæk (KRF) fmd. Anne-Marie Meldgaard (S)

Grete Schødt (S) Jørn Pedersen (S) Karen Jespersen (S) Jette Bergenholz Baurup (S)

Villy Søvnal (SF) Margrethe Vestager (RV) Line Barfod (EL)

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	57*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristeligt Folkeparti (KRF)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9		

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Bilag 1

Oversigt over bilag vedrørende L 130

Bilagsnr.	Titel
1	Spm. 1 om oversendelse af høringssvar og høringsnotat, til socialministeren
2	Socialministeriets pressemeddelelse »Frit valg sætter de ældre i centrum«
3	Henvendelse af 12/3 02 fra �ldre Sagen, hvori de fremsender deres høringssvar til lovforslaget
4	Høringssvar til lovforslaget, fra socialministeren
5	Svar på spm. 1 om oversendelse af høringssvar og høringsnotat, fra socialministeren
6	Spm. 2 om kommissorium for og sammensætning af panel, der skal vurdere regler for opgørelse og offentliggørelse af pris- og kvalitetskrav i hjemmeplejen, til socialministeren
7	Spm. 3 om, i hvilket omfang de faglige organisationer vil blive inddraget i panelets arbejde, f�r reglerne fastlægges, til socialministeren
7	Supplerende svar på spm. 1 om oversendelse af høringssvar og høringsnotat, fra socialministeren
8	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
9	Spm. 4 om, hvilke formelle krav der kan stilles efter de nugældende regler til kommunernes kvalitetsstandarder, servicedeclarationer, funktionsvurderinger, skriftlige afgørelser og skemaer, til socialministeren
10	Henvendelse af 8/4 02 fra Amtsrådsforeningen
11	Spm. 5 om kommentar til henvendelse fra Amtsrådsforeningen, til socialministeren
12	Spm. 6 om yderligere kommentarer til høringssvar fra Københavns Kommune, til socialministeren
13	Spm. 7 om, hvordan en gennemførelse af lovforslaget vil komme hjemmehjælpsmodtageren til gode, til socialministeren
13	Spm. 8, om borgernes valgfrihed kun gælder de opgaver, der ikke udliciteres, til socialministeren
13	Spm. 9 om, i hvilket omfang virksomhedsoverdragelsesloven finder anvendelse, til socialministeren
13	Spm. 10 om, hvordan leverancesikkerheden sikres ved eksempelvis faglige konflikter hos leverandørerne, til socialministeren
14	Henvendelse af 11/4 02 fra De Samvirkende Invalideorganisationer
15	Yderligere høringssvar til lovforslaget, fra socialministeren
16	Henvendelse af 9/4 02 fra Sammenslutningen af �ldrer�d i Danmark
17	Spm. 11 om kommentar til henvendelsen fra Sammenslutningen af �ldrer�d i Danmark, til socialministeren

Bilagsnr.	Titel
18	Spm. 12, om kommunen kan være en af de godkendte leverandører, som en visiteret borger skal vælge mellem, til socialministeren Spm. 13, om en kommune kan vælge ikke at være blandt leverandørerne, således at borgeren kun kan vælge mellem private leverandører, til socialministeren Spm. 14 om, hvorledes kommunens pligt til at sikre den visiterede hjælp skal forstås, og om en kommune i tilfælde af svigt fra en privat leverandør skal have et nødberedskab, til socialministeren
19	Svar på spm. 2 om kommissorium for og sammensætning af panel, der skal vurdere regler for opgørelse og offentliggørelse af pris- og kvalitetskrav i hjemmeplejen, fra socialministeren Svar på spm. 3 om, i hvilket omfang de faglige organisationer vil blive inddraget i panelets arbejde, før reglerne fastlægges, fra socialministeren Svar på spm. 4 om, hvilke formelle krav der kan stilles efter de nugældende regler til kommunernes kvalitetsstandarder, servicedeclarationer, funktionsvurderinger, skriftlige afgørelser og skemaer, fra socialministeren Svar på spm. 5 om kommentar til henvendelsen fra Amtsrådsforeningen, fra socialministeren Svar på spm. 6 om yderligere kommentarer til høringssvar fra Københavns Kommune, fra socialministeren Svar på spm. 7 om, hvordan en gennemførelse af lovforslaget vil komme hjemmehjælpsmodtageren til gode, fra socialministeren Svar på spm. 8, om borgernes valgfrihed kun gælder de opgaver, der ikke udliciteres, fra socialministeren Svar på spm. 9 om, i hvilket omfang virksomhedsoverdragelsesloven finder anvendelse, fra socialministeren Svar på spm. 10 om, hvordan leverancesikkerheden sikres ved eksempelvis faglige konflikter hos leverandørerne, fra socialministeren Svar på spm. 11 om kommentar til henvendelsen fra Sammenslutningen af Ældreråd i Danmark, fra socialministeren Svar på spm. 12, om kommunen kan være en af de godkendte leverandører, som en visiteret borger skal vælge mellem, fra socialministeren Svar på spm. 13, om en kommune kan vælge ikke at være blandt leverandørerne, således at borgeren kun kan vælge mellem private leverandører, fra socialministeren Svar på spm. 14 om, hvorledes kommunens pligt til at sikre den visiterede hjælp skal forstås, og om en kommune i tilfælde af svigt fra en privat leverandør skal have et nødberedskab, fra socialministeren
20	Henvendelse af 21/4 02 fra Lampens Ånd
21	Spm. 15 om kommentar til henvendelsen af 21/4 02 fra Lampens Ånd, til socialministeren
22	Svar på spm. 15 om kommentar til henvendelsen af 21/4 02 fra Lampens Ånd, fra socialministeren
23	Ændringsforslag, fra socialministeren